

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční
a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Ing. Karel Hlaváček

červen 2010

OBSAH

OBSAH	2
EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	3
ISLAND	3
KOSOVO	4
CHORVATSKO	6
SETKÁNÍ EU-ZÁPADNÍ BALKÁN	6
SRBSKO	7
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	8
IZRAEL, GAZA	8
SUMMIT G20	10
UNIE PRO STŘEDOMOŘÍ	11
ÍRÁN	12
KYRGYZSTÁN	14
DOKUMENTY SZBP EU	15

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

ISLAND

Pozadí

Islandská přihláška do EU, jež byla podána v červenci 2009, byla příznivě posouzena Komisí dne 24. února 2010. Dalším očekávaným krokem se stalo schválení začátku přístupových jednání Evropskou radou.

Island stojí na své cestě k EU před těmito hlavními překážkami: dluhy vůči Velké Británii a Nizozemsku, způsobené pádem islandských bank, a nedostatečnou podporou vstupu do EU ze strany občanů.¹ Konečné dohody o splacení dluhů po březnovém referendu na Islandu, v němž voliči vyjádřili nesouhlas s dosavadní podobou dohody, dosud nebylo dosaženo.

Aktuálně

Evropská rada podpořila zahájení přístupových jednání dne 17. června 2010. V textu závěrů Evropské rady² je ale zároveň obsažen nepřímý odkaz na **splacení dluhů** vůči Velké Británii a Nizozemsku: Island se má kromě přijetí *acquis* „zaměřit na povinnosti, na něž poukázal Kontrolní úřad ESVO podle Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP)“. Kontrolní úřad ESVO přitom Island upozornil na povinnost vypořádat tyto dluhy, konkrétně „poskytnout minimální kompenzaci“.³ Nizozemsku a Velké Británii se tak nepřímo podařilo prosadit záležitost, u které komisař pro rozšíření Štefan Füle zdůrazňuje její bilaterální charakter, jako oficiální podmínku úspěšnosti vstupních rozhovorů Islandu.

S podmiňováním vstupu do EU splacením dluhů nesouhlasí **Evropský parlament** (EP). Dne 22. června 2010 přijal Zahraniční výbor EP (AFET) prakticky jednohlasně usnesení⁴, v němž jednak schvaluje zahájení vstupních rozhovorů, jednak „vyzývá k dosažení dohody o opatřeních na splacení půjčky ve výši 3,9 miliard eur vládě Velké Británie a Nizozemska a poukazuje na to, že se jedná o dvoustrannou otázku, která by neměla být překážkou zahájení přístupových jednání s Islandem“. AFET také vyzdvihuje pokročilý stav implementace *acquis* na Islandu v souvislosti s členstvím Islandu v EHP. Podle výboru Island zcela splňuje požadavky 10 kapitol, částečně požadavky 11 kapitol, takže k celkovému projednání zbývá již jen 12 kapitol, na něž se EHP nevztahuje. Za potenciálně nejproblematictější oblasti jednání AFET považuje fungování islandského finančního systému, zemědělskou politiku a rybolov.

---

¹ Pro podrobnosti viz Přehled SZBP březen a únor 2010.

² Závěry Evropské rady k dispozici [ZDE](#).

³ Viz Euobserver.com, 17. 6. 2010, [ZDE](#).

⁴ Návrh usnesení AFET k Islandu k dispozici [ZDE](#).

Stálým problémem je nízká a nadále klesající **podpora vstupu do EU ze strany islandského obyvatelstva**. Podle AFET je „odpor“ k členství v EU v současnosti vůbec nejvyšší v historii. To potvrzují výzkumy veřejného mínění: průzkum z února 2010 hovoří o 56 % odpůrců vstupu do EU, v současnosti už se jedná o 58 %.⁵

Očekávaný vývoj

V horizontu několika měsíců by měla Komise vypracovat vyjednávací strategii, která musí být následně přijata Radou. Vlastní přístupové rozhovory by tak mohly začít ještě v průběhu tohoto roku.

KOSOVO

Pozadí: politická situace v Kosovu

Vnitropolitická situace v Kosovu vykazuje dlouhodobě setrvalý stav.⁶ Nedávná studie think tanku International Crisis Group⁷ zdůrazňuje především slabost kosovského právního systému: hlavním problémem není celkové prostředí bezpráví (úroveň kriminality je relativně nízká, trestné činy s etnickým podtextem sporadické, přičemž srbská menšina žije na většině kosovského území poměrně bezpečně), problémem je špatné fungování právního státu: soudní systém je zahlcen a nedokáže spolehlivě řešit spory, policie sice dobře bojuje s běžnou trestnou činností, ale je naopak velmi neúspěšná v boji proti organizovanému zločinu, finančním podvodům či obchodu s lidmi. Problémem tedy není běžná kriminalita, ale organizovaný zločin a korupce.

Nejhorší je přitom situace v severním Kosovu (to je de facto ovládáno Srbskem), protože srbské soudy nespolupracují s kosovskou policií; právní stát zde prakticky chybí. EU v severním Kosovu nemá svoji policii, což nechává volný prostor rozkvětu organizovaného zločinu. Situace v severním Kosovu tak zůstává neutěšená navzdory snahám EU o posílení své přítomnosti v rámci mise EULEX a proklamovaným dílčím úspěchům.⁸ Severní Kosovo se snaží dostat pod kontrolu i Priština, která přijala plán na jeho integraci. Ačkoli by strategie podle prohlášení kosovských představitelů neměla být implementována násilně, vyvolala negativní reakci srbského obyvatelstva v severním Kosovu i obavu generálního tajemníka OSN z nárůstu napětí.⁹

⁵ Viz Euobserver.com, 17. 6. 2010, [ZDE](#).

⁶ Základní problémy představuje nedostatečné fungování právního státu, nedostatečná ochrana srbské menšiny (význam tohoto problému je někdy zpochybňován) a severní oblast Kosova, která je de facto kontrolována Srbskem. Pro podrobnější informace viz Přehled SZBP únor 2010.

⁷ Studie International Crisis Group k dispozici [ZDE](#).

⁸ O zlepšování v tomto smyslu hovořila Catherine Ashtonová v rámci lednové zprávy GT OSN, viz Přehled SZBP únor 2010.

⁹ Viz zpráva GT OSN o misi UNMIK v Kosovu z dubna 2010, [ZDE](#).

Problémem zůstává **mezinárodní uznání** Kosova. Srbsko nadále blokuje účast Kosova v mezinárodních strukturách¹⁰ a jednáních¹¹. V EU zůstává pět států, které Kosovo neuznávají a uznat nehodlají (Kypř, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Španělsko). To může přinést mezinárodněprávní problémy na cestě Kosova k EU; konkrétně při případném uzavírání obchodní smlouvy EU-Kosovo či při snahách o usnadnění cestování pro kosovské obyvatele.

O **usnadnění cestování pro občany Kosova** se vážně uvažuje nejméně od října 2009, kdy Komise zveřejnila svůj plán na posilování vztahů s Kosovem.¹² EU uvolňuje vízové vztahy s celým západním Balkánem a je považováno za nemyslitelné, že by Kosovo zůstalo stranou. Kosovo však k takovému kroku dosud není připraveno; existují obavy, aby rozhodnutí o vízové liberalizaci nebylo vedeno pouze politickými důvody, ale bylo založeno i na reálném pokroku Kosova v relevantních oblastech. Dosud však pro Kosovo nebyla ani vypracována cestovní mapa, první krok pro možnou liberalizaci.¹³ S ohledem na případnou budoucí obchodní dohodu chce EU vyslat v červenci 2010 do Kosova misi, jež by shromáždila podklady.¹⁴

Aktuálně: AFET

Dne 22. června 2010 podpořil **Zahraněční výbor Evropského parlamentu (AFET)** návrh usnesení o evropském integračním procesu v případě Kosova.¹⁵ Europoslanci podporují samostatné Kosovo a vyzývají státy EU, aby sjednotily svůj postoj ke Kosovu. AFET chápe, že **nezávislost Kosova** nechce uznat Srbsko, ale vyzývá ho k pragmatickému přístupu: Srbsko by mělo zastavit svoji blokádu Kosova, zejména umožnit integraci Kosova v rámci regionu.

Ve **vnitropolitické oblasti** AFET bere na vědomí kosovský plán na začlenění severního Kosova do svých struktur, vyzývá ale, aby byl implementován s řádným přihlédnutím k citlivé problematice srbské menšiny. Mise EULEX by se podle výboru měla snažit o posílení svých aktivit v severním Kosovu. Mise podle AFET pracuje úspěšně v oblasti policejní a celní služby, nedostatečné jsou naopak výsledky vyšetřování korupce, organizovaného zločinu a válečných zločinů. V návrhu usnesení se v tomto smyslu říká: „je třeba pracovat intenzivněji, aby mise mohla konečně začít vykazovat hmatatelnější výsledky...“. Za největší současný problém Kosova považuje AFET korupci a organizovaný zločin; vyzývá kosovské orgány k přijetí protikorupční strategie a akčního plánu. Zásadní význam má také reforma soudních orgánů a státních zastupitelství.

¹⁰ Kosovu se podařilo stát členem Mezinárodního měnového fondu a Světové banky, v případě žádosti o členství ve Světové zdravotní organizaci nebo participaci na Středoevropské dohodě o volném obchodu (CEFTA) se ale Srbsku daří Kosovo účinně blokovat.

¹¹ Např. dne 2. června 2010 se měl konat summit EU-západní Balkán. Z výše uvedeného důvodu ale nakonec došlo pouze k neformálnímu setkání na úrovni ministrů. Viz Přehled .SZBP 1.- 15. červen 2010.

¹² Viz Přehled SZBP říjen 2009.

¹³ Viz webové stránky European Stability Initiative, [ZDE](#).

¹⁴ Viz Euobserver.com, 24. 6. 2010, [ZDE](#).

¹⁵ Návrh usnesení k dispozici [ZDE](#).

V oblasti vztahů EU-Kosovo považuje AFET v současné době za nejnaléhavější problém **uvolnění vízového režimu**. Proces by podle návrhu usnesení měl začít „co nejdříve“. Evropský parlament tak pokračuje v tlaku, který vyvíjí již od listopadu 2009.

Předpokládaný vývoj

V plénu EP by se o návrhu usnesení mělo jednat červenci 2010.

CHORVATSKO

Pozadí

Územní spor mezi Slovinskem a Chorvatskem, který od prosince 2008 do září 2009 blokoval chorvatský přístupový proces, byl vyřešen zářijovou dohodou o tom, že výchozím bodem pro další jednání bude status quo z 25. června 1991¹⁶ a smlouvou o zprostředkování¹⁷ z listopadu 2009. Řešení sporu – a tím také pokrok přístupového procesu Chorvatska – ale bylo ohroženo slovinským vyhlášením referenda, v němž se voliči měli vyslovit k zákonu o listopadové arbitrážní smlouvě.¹⁸

Aktuálně

Referendum se konalo dne 6. června 2010. Pro arbitrážní smlouvu hlasovalo zhruba 51,5 % voličů, proti 48,5 %.¹⁹ Zákon o arbitrážní smlouvě tak zůstává nadále v platnosti. Výsledek referenda byl přijat s úlevou jak v Chorvatsku, tak v EU. Spokojena je i slovinská vláda, jež arbitrážní smlouvu vyjednala. Zklamání tak zavládlo pouze v táboře slovinské opozice, která všelidové hlasování o smlouvě vyvolala.²⁰

Předpokládaný vývoj

Plánovaný časový rámec pro přijetí Chorvatska do EU tak zůstává nezměněn: přístupové rozhovory by v příznivém případě měly skončit ještě v roce 2010, od roku 2012 by Chorvatsko mohlo být členem EU.

SETKÁNÍ EU-ZÁPADNÍ BALKÁN

Pozadí

Dne 2. června 2010 se v Sarajevu měl uskutečnit summit EU a zemí západního Balkánu.²¹ Z tohoto plánu ale nakonec sešlo – příčinou bylo srbské odmítnutí

¹⁶ Viz přehled SZBP září 2009.

¹⁷ Pokud by se Chorvatsko se Slovinskem nedohodly, bylo by rozhodnutí dosaženo mezinárodní arbitráží.

¹⁸ Viz přehled SZBP květen 2010.

¹⁹ Viz Euroskop.cz, 6. 6. 2010, [ZDE](#).

²⁰ Pro reakce na výsledky referenda viz Euobserver.com, 7. 6. 2010, [ZDE](#), resp. TIC 386/2010-ZAGREB, 8. 6. 2010.

²¹ Summit se měl konat u příležitosti deseti let trvání stabilizačního a asociačního procesu pro země západního Balkánu. Proces byl zahájen na summitu v Záhřebu z listopadu 2000. Viz tisková zpráva Komise, 1. 6. 2010, [ZDE](#).

participovat na setkání nejvyšší úrovně, jehož se účastní rovněž Kosovo.²² Setkání tak nakonec konalo jako neformální schůzka na úrovni ministrů zahraničí.

Výstupy konference

Konference se stala především příležitostí pro zopakování pozitivního stanoviska EU k evropské perspektivě zemí západního Balkánu; nové závazky či časové rámce pro stabilizační a asociační procesy nebyly stanoveny.²³ Navzdory prohlášením některých politiků²⁴ lze souhlasit se závěrem srbského politického analytika, který je zklamán tím, že se nepodařilo zorganizovat „skutečný summit, ale pouze protokolární mítink“.²⁵

SRBSKO

Pozadí

Poslední významný posun ve svém přibližování EU zaznamenalo Srbsko v prosinci 2009, kdy byla ze strany EU odblokována prozatímní dohoda, obchodní součást stabilizační a asociační dohody (SAA). SAA sama ale zůstala i nadále zablokována.²⁶ Důvodem byl zejména nizozemský důraz na spolupráci Srbska s ICTY: Nizozemsko podmiňovalo odblokování dohody vydáním Ratka Mladiče a Gorana Hadžiče haagskému tribunálu.²⁷ Srbsko následně dne 22. prosince 2009 podalo přihlášku do EU, a to i přes upozornění Nizozemska, že takový krok přístupový proces neurýchlí.²⁸

Aktuálně

Dne 14. června 2010 jednala o Srbsku Rada pro zahraniční věci (FAC). V reakci na pozitivní zprávu žalobce ICTY Serge Brammertze o spolupráci Srbska s tribunálem Rada rozhodla o umožnění procesu ratifikace SAA.

Srbsko nicméně čeká i na postoupení své přihlášky do EU Komisi, což vyžaduje souhlas všech členů Rady. Rada ale tento krok neučinila: proti se postavily Nizozemsko, Německo a Velká Británie. Velká Británie, která se obvykle vyslovuje pro kroky vedoucí k rozšíření, tentokrát vyčkává na reakci Srbska na verdikt

²² Viz *Europolitics* 3990, 3. 6. 2010.

²³ Viz *Europolitics* 3990, 3. 6. 2010, resp. *Euobserver.com*, 2. 6. 2010, [ZDE](#).

²⁴ Např. španělský ministr zahraničí Miguel Angel Moratinos (Španělsko je v první půli roku 210 předsednickou zemí Rady) hovořil o „nové úmluvě“ mezi EU a západním Balkánem, albánský premiér Sali Berisha o „historickém kroku“.

²⁵ Viz *Balkaninsight.com*, 5. 6. 2010, [ZDE](#).

²⁶ SAA byla podepsána již v dubnu 2008. Její vstup v platnost ale vyžaduje ratifikaci všemi členskými státy EU. Tento proces byl zablokovan Nizozemskem.

²⁷ Nizozemsko umožnilo odblokování prozatímní dohody v reakci na pozitivní zprávu žalobce ICTY Serge Brammertze. Na spolupráci Srbska s ICTY tato země trvá především z historických důvodů. V Nizozemsku existuje silný tlak veřejnosti zejména na dopadení Mladiče. Mladič měl nařídít masakr ve Srebrenici, přitom Nizozemci z této oblasti krátce předtím stáhli svoje síly, které zde působily v rámci OSN.

²⁸ Viz *Přehled SZBP* prosinec 2009.

Mezinárodního soudního dvora (ICJ) ohledně kosovského vyhlášení nezávislosti. Argumentuje se také tím, že Srbsko podalo přihlášku příliš brzy po odblokování prozatímní dohody a že přihláška by měla být postoupena Komisi až na základě příznivých výsledků implementace SAA a pokračování spolupráce s ICTY.²⁹

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

IZRAEL, GAZA

Popis problematiky

Izrael vede vůči Gaze od června 2007 (tj. od doby, kdy se území dostalo pod kontrolu hnutí Hamás) politiku **blokády hranic** i přístupu z moře, včetně přístupu velké části humanitární pomoci. Politika vedla nejen k tragické humanitární situaci³⁰, ale i dalším negativním důsledkům³¹. Dne 31. května 2010 zaútočil Izrael na **konvoj šesti lodí s humanitární pomoci pro Gazu**, který se snažil blokádu obejít. Útok měl za následek devět úmrtí a 38 zranění a vyvolal ostrou mezinárodní reakci spojenou s tlakem na vyšetření události a otevření pásma Gazy. Tento tlak vyvíjí i EU.³²

Reakce Izraele

Izrael reagoval dvěma kroky. Byla založena **vyšetřovací komise** složená ze tří Izraelců a dvou osobností ze zahraničí. Proti tomuto způsobu vyšetřování se při jednání v Radě bezpečnosti OSN postavily Turecko a Libanon, protože výsledky už údajně jsou politicky předurčené (např. USA naopak izraelské vyšetřování hájily). Generální tajemník OSN pak zahájil konzultace o vytvoření nezávislé mezinárodní vyšetřovací komise, která by vyšetřovala paralelně s komisí izraelskou.³³ Izrael se však proti tomuto záměru postavil s poněkud nejasným argumentem, že je lepší takové vyšetřování odložit, protože se chystají nové pokusy o prolomení blokády.³⁴

Dne 17. června 2010 pak Izrael oznámil změnu ve své **politice vůči pásmu Gazy**. Blokáda by sice měla pokračovat, avšak měla by se vztahovat především na vojenský

²⁹ Viz Europolitics 3998, 15. 6. 2010, waz.euobserver.com, 10. 6. 2010, [ZDE](#), vládní materiál Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 11. 6. 2010.

³⁰ Na potravinové pomoci je závislých asi 80 % obyvatel Gazy, zhruba 60 % trpí nedostatkem potravin.

³¹ Důsledky izraelské politiky vůči Gaze se zabývá např. analýza European Union Institute for Security Studies ([ZDE](#)). Podle analýzy je blokáda Gazy založena na falešném ztotožnění hnutí Hamás a obyvatel Gazy a vede k legitimizaci Hamásu a nelegálních aktivit, jako je pašování. Navíc je nyní zpochybněna role Egypta jako prostředníka v palestínsko-izraelském konfliktu, protože Egypt se na blokádě Gazy také podílí.

³² Pro více informací viz Přehled SZBP květen 2010.

³³ Viz TIC 1250/2010-NYSM, 18. 6. 2010.

³⁴ Viz BBC.co.uk, 22. 6. 2010, [ZDE](#).

materiál; zatímco dosud existoval seznam zboží, které se do Gazy dovézt smí³⁵, nyní má být nahrazen seznamem zboží, které se dovážet nesmí³⁶. Tento úmysl Izraele vyvolal v RB OSN daleko menší kontroverze než založení izraelské vyšetřovací komise.

Jednání v institucích EU

Dne 14. června 2010 se o Gaze jednalo v **Radě**. Rada zdůraznila, že EU je připravena přispět k otevření pásma Gazy, a to na základě Dohody o pohybu a přístupu z roku 2005.³⁷ Konkrétně se uvažuje o obnovení **mise EUBAM Rafah**, která na základě této dohody fungovala mezi lety 2005 a 2007 na hraničním přechodu v Rafahu. Mise pozastavila svoje fungování v červnu 2007 v souvislosti s ovládnutím Gazy hnutím Hamás. Mise ale zůstává připravena k opětovnému výkonu své funkce.³⁸ Kromě toho se hovoří o rozšíření mise EUBAM tak, aby pomáhala zajistit přístup do Gazy z moře.³⁹

Dne 17. června 2010 se k problematice Gazy v usnesení vyslovil **Evropský parlament** (EP). EP žádá, aby vyšetřování útoku na lodě s humanitární pomocí bylo provedeno nezávislou mezinárodní komisí. Izrael by pak měl „okamžitě ukončit blokádu pásma Gazy“. Vysokou představitelku Unie EP žádá, aby převzala iniciativu a navrhla tzv. kvartetu⁴⁰ plán na ukončení blokády. EP také podporuje obnovení činnosti mise EUBAM Rafah.⁴¹

Vysoká představitelka Catherine Ashtonová se ke Gaze vyjádřila dne 20. června 2010.⁴² Ashtonová přijala oznámení Izraele o zpřístupnění pásma Gazy pro nevojenské zboží vstřícně: podle ní by implementace tohoto opatření vedla ke „zlepšení životů obyčejných lidí v Gaze za současného řešení legitimních bezpečnostních obav Izraele“. Chladněji se Ashtonová vyslovila k izraelskému vyšetřování útoku na lodě s humanitárním nákladem. Podle ní je nutné takové vyšetřování, které by bylo věrohodné i pro Palestince a Turky.

---

³⁵ Do Gazy se smělo dovážet pouhých 81 druhů produktů, přičemž UNRWA odhaduje, že pro splnění základních humanitárních potřeb by bylo třeba asi 6000 druhů. Objem zboží, které se dostalo do Gazy v tomto roce, je přitom téměř desetkrát nižší než objem zboží za stejné období v roce 2007.

³⁶ Viz BBC.co.uk, 20. 6. 2010, [ZDE](#).

³⁷ Závěry Rady ke Gaze k dispozici [ZDE](#).

³⁸ Viz webové stránky Rady, [ZDE](#).

³⁹ Viz Euobserver.com, 17. 6. 2010, [ZDE](#).

⁴⁰ Kvartet je čtveřice hlavních aktérů (OSN, USA, EU, Rusko), kteří se snaží pomoci ve vyjednávání mezi Izraelem a Palestinou.

⁴¹ Usnesení EP k dispozici [ZDE](#).

⁴² Prohlášení Ashtonové k dispozici [ZDE](#).

SUMMIT G20

Popis problematiky

Ve dnech 25. až 27. června 2010 se v kanadském Torontu uskutečnil summit G20. Hlavním tématem summitu, stejně jako summitů předchozích, se stal boj s hospodářskou krizí.

Minulý summit se konal v září 2009 v Pittsburghu a jeho výstupem byl posun k multilateralismu (za hlavní jednací fórum o ekonomických záležitostech byla uznána skupina G20, která tak nahradila G8, a změna systému hlasovacích práv v MMF s částečným přenesením váhy směrem od rozvinutých k rychle se rozvíjejícím ekonomikám), přičemž pokrok v ekonomické agendě (shoda na redukci globálních nerovnováh, navázání odměn bankéřů na dlouhodobé výsledky, zvýšení bankovních rezerv, postupná příprava rušení podpůrných ekonomických opatření) nebyl hodnocen jako zásadní.⁴³

Jednání v institucích EU

Dne 17. června 2010 se konalo zasedání Evropské rady, na němž byl koordinován postoj EU k summitu G20.⁴⁴ EU se rozhodla prosazovat přijetí **úsporných opatření**, jejichž cílem by bylo zastavit dluhovou krizi. Kromě toho také podporovala zavedení globální **daně z finančních transakcí**, která by měla být využita pro boj s případnými budoucími finančními krizemi.⁴⁵

Výstupy summitu

EU se podařilo do textu závěrečného prohlášení prosadit závazek k tomu, že vyspělé ekonomiky zredukovat **rozpočtové deficity** na polovinu do roku 2013 a do roku 2016 stabilizují zadlužení státu v poměru k HDP. Neúspěšná byla EU naopak při prosazování **daně z finančních transakcí**, kde se státy jako Austrálie, Kanada nebo Brazílie postavily proti s tím, že jejich banky by neměly platit za cizí chyby. Účastníci summitu se také shodli na tom, že je třeba zlepšit **kapitálovou přiměřenost bank** a navýšit regulatorní kapitál, aby se tak předešlo příliš riskantním strategiím bank.⁴⁶

Hodnocení summitu

Podle nositele Nobelovy ceny za ekonomii **Paula Krugmana**, jenž ve svých názorech navazuje na Keynesa, byl summit G20 „hlubokým zklamáním“. Krugman se obává, že snižování státních výdajů v době, kdy se světová ekonomika ještě nezotavila z recese (např. míry nezaměstnanosti jsou stále velice vysoké), může způsobit vypuknutí krize, jež by byla srovnatelná s velkou krizí 30. let dvacátého století. Podpůrná opatření pro ekonomiku z roku 2008 a 2009 byla správným krokem, nyní přichází šetření

---

⁴³ Pro více informací viz Přehled SZBP září 2009.

⁴⁴ Závěry Evropské rady k dispozici [ZDE](#).

⁴⁵ Viz Euobserver.com, 21. 6. 2010, [ZDE](#).

⁴⁶ Závěrečné prohlášení summitu k dispozici [ZDE](#).

v nesprávnou chvíli.⁴⁷ Obdobný názor má i další nositel Nobelovy ceny za ekonomii **Joseph Stiglitz**. Podle něho krácení rozpočtových deficitů odráží přehnaně optimistické hodnocení ekonomického zotavení. Naděje, že se takto obnoví ekonomický růst, označil za pouhou „fantazii“.⁴⁸ Podle analýzy **Mezinárodního měnového fondu** (MMF) mohl summit také přinést pozitivnější výsledky, důvody však uvádí odlišné: bylo by třeba rychlejší omezení výdajů vlád rozvinutých ekonomik (např. v USA) a podpoření domácí poptávky v exportně orientovaných rychle se rozvíjejících zemích (např. v Číně). Snížení poptávky v rozvinutých zemích by pak bylo kompenzováno jejím zvýšením v zemích rozvojových a současně by začalo docházet ke snižování globálních nerovnováh.⁴⁹

Další předpokládaný vývoj

Příští summit G20 by se měl konat v listopadu 2010 v Soulu.

UNIE PRO STŘEDOMOŘÍ

Popis problematiky

V červenci roku 2008 byla z francouzského podnětu založena iniciativa Evropské politiky sousedství Unie pro Středomoří. Jejím cílem bylo oživení chřadnoucího Barcelonského procesu.⁵⁰ Jednání v rámci Unie pro Středomoří byla poznamenána izraelským útokem na Gazu z přelomu prosince 2008 a ledna 2009⁵¹, po němž byla na žádost arabských účastníků iniciativy zmražena politická setkání. Hodnocení prvního roku existence Unie pro Středomoří tak nedopadlo lichotivě: Komise ve svém hodnocení přiznala vliv politické blokády na zpomalení implementace projektů, silně kritické byly ve svém hodnocení evropské hospodářské komory (Eurochambres).⁵²

Summit Unie pro Středomoří

Dne 7. června 2010 se měl konat summit Unie pro Středomoří. Naplnily se nicméně obavy z pokračujících politických neshod. Arabské země hrozily bojkotem summitu, pokud se ho zúčastní izraelský ministr zahraničí Avigdor Lieberman, který je považován za zastávce tvrdého postupu vůči Palestincům. Izrael dal najevo, že složení reprezentace na summitu je jeho záležitostí. Situaci se nepodařilo zachránit ani ministrům zahraničí Francie a Španělska, kteří za účelem podpory summitu navštívili region. Nakonec došlo k posunutí konání summitu minimálně do listopadu 2010.⁵³

⁴⁷ Viz Krugmanův blog, NYtimes.com, 27. 6. 2010, [ZDE](#).

⁴⁸ Viz abc.net.au, 28. 6. 2010, [ZDE](#).

⁴⁹ Viz bbc.co.uk, 27. 6. 2010, [ZDE](#), samotná analýza MMF k dispozici [ZDE](#).

⁵⁰ Viz Přehled SZBP červenec a březen 2008.

⁵¹ Viz Přehled SZBP prosinec 2008 a přehled SZBP leden 2009.

⁵² Viz Přehled SZBP červenec 2009.

⁵³ Viz Europolitics 3985, 27. 5. 2010.

Hodnocení druhého roku fungování Unie pro Středomoří

Stručné hodnocení aktivit Unie pro Středomoří ze strany **Komise** přinesly každoroční zprávy o Evropské politice sousedství⁵⁴, které Komise prezentovala dne 12. května 2010. Podle dokumentu pokračovala politická blokáda ze strany arabských zemí. Hlavním pokrokem se tak stalo institucionální dotvoření Unie: byl založen Sekretariát, klíčová instituce Unie.⁵⁵ podle Komise také pokračovala implementace čtyř z šesti plánovaných projektů.⁵⁶

Ve dnech 3. a 4. června 2010 se konal Středomořský summit ekonomických lídrů (Mediterranean Economic Leaders' Summit), jehož se účastnilo šest hlavních evropských a středomořských podnikových organizací (Anima, Ascame, Businesseurope, Businessmed, Eurochambres, Ueapme).⁵⁷ Ve svém prohlášení⁵⁸ účastníci summitu uvádějí, že Unie pro Středomoří dosud nesplnila očekávání, která s ní byla spojena. Místo, aby již poskytovala zřetelné výsledky, se stále soustředí pouze na dotvoření vlastních struktur. Dalším zklamáním je zrušení červnového summitu Unie. Podle dokumentu by mělo mezi jinými dojít k následujícím krokům:

- učinit soukromý sektor účastníkem politického procesu, ne pouze vykonavatelem politických rozhodnutí;
- Unie musí být řízena efektivně: v současnosti stále nejsou vyjasněny vztahy Unie a Evropské komise ani mandát Sekretariátu Unie; Unie by měla stavět na tom, co již bylo vybudováno v rámci Barcelonského procesu – v současnosti dochází ke zdvojování funkcí;
- provést v zemích Unie ekonomické reformy;
- aktualizovat současné dohody o liberalizaci obchodu mezi EU a středomořskými státy, postupně vytvořit obsáhlou dohodu o volném obchodu se středomořským regionem;
- soustředit se na podporu malých a středních podniků (SMEs);
- rozšířit iniciativu „Invest in Med“ (zaměřuje se na vytváření obchodních a investičních vztahů), jež byla v uplynulých dvou letech úspěšná.⁵⁹

ÍRÁN

Popis problematiky

Dne 31. května 2010 zveřejnila **Mezinárodní agentura pro atomovou energii** (MAAE) zprávu⁶⁰, v níž hodnotí spolupráci Íránu s ohledem na ověřování mírového

⁵⁴ Souhrnná zpráva k dispozici [ZDE](#).

⁵⁵ Sekretariát má na starosti návrhy iniciativ i jejich následnou implementaci.

⁵⁶ Komise nicméně nespecifikovala které. Mezi těchto šest projektů patří: čištění Středozemního moře, projekty v dopravní oblasti, „Invest in Med“ (zaměřuje se na vytváření obchodních a investičních vztahů), civilní ochrana, obnovitelné zdroje energie, vzdělání a výzkum.

⁵⁷ Viz webové stránky summitu, [ZDE](#).

⁵⁸ Prohlášení k dispozici [ZDE](#).

⁵⁹ Viz také EuroPolitics 3992, 7. 6. 2010.

účelu íránského jaderného programu. Ve zprávě konstatuje, že spolupráce Íránu je nedostatečná: v rozporu s rezolucemi RB OSN země pokračuje např. v aktivitách zaměřených na obohacení uranu, v budování reaktoru IR-40 nebo v činnostech týkajících se těžké vody.⁶¹

Dne 9. června 2010 přijala **RB OSN** s ohledem na zprávu MAAE rezoluci č. 1929, která vůči Íránu zavádí nové sankce (např. rozšiřuje seznamy sankcionovaných subjektů, blokuje využití mezinárodního finančního systému apod.). Rezoluce i nadále sleduje tzv. „double track approach“ postupného zvyšování nátlaku na Írán, který jej má donutit k splnění požadavků MAAE a obnovení vyjednávání.⁶² Pro rezoluci hlasovalo dvanáct členů RB OSN včetně pěti stálých, proti se postavily Brazílie a Turecko, Libanon se zdržel hlasování.⁶³

Jednání v institucích EU

Dne 14. června 2010 jednala o Íránu Rada. EU podporuje novou rezoluci RB OSN.⁶⁴ Vzhledem k tomu, že sankce v rezoluci jsou vzhledem k návrhům USA, Francie, Německa a Velké Británie kompromisem, chce EU přijmout jejich silnější podobu. Nové sankce by měly zahrnovat např. zákaz prodeje íránských finančních a bankovních služeb v EU, zmrazení bankovních účtů členů Revolučních gard či zákaz investic do íránského ropného průmyslu.⁶⁵

Dne 10. června 2010 se k problematice Íránu vyslovil ústy Barbary Lochbihlerové, předsedkyně parlamentní delegace pro styk s Íránem, **Evropský parlament** (EP). V tiskové zprávě EP⁶⁶ nefiguruje na prvním místě íránský jaderný program, nýbrž lidská práva.⁶⁷ Lochbihlerová připomíná, že dne 12. června 2010 uplynul jeden rok od kontroverzních prezidentských voleb v Íránu, které byly počátkem masivního porušování lidských práv.⁶⁸ Spory okolo jaderného programu by neměly EU odvést od ostatních dimenzí vývoje v Íránu.

⁶⁰ Zpráva k dispozici [ZDE](#).

⁶¹ Obecné informace o vztazích EU-Írán, lidskoprávní situaci a jaderném programu viz Přehled SZBP září 2009.

⁶² Viz TIC 1191/2010-NYSM, 9. 6. 2010.

⁶³ Turecko a Brazílie uzavřely v polovině května 2010 s Íránem dohodu o výměně 1 200 kg nízko obohaceného uranu (LEU) za palivové články pro „výzkumný“ reaktor v Teheránu (TRR). Dohoda byla EU i USA přijata s rozpaky: podle nich neřeší základní problém – íránské obohacování uranu na vyšší hodnoty, v současnosti 20 % (viz Euobserver.com, 18. 5. 2010, [ZDE](#)). Brazílie a Turecko se nyní domnívají, že nové sankce nejsou na místě vzhledem k určitému úspěchu jednání.

⁶⁴ Závěry Rady o Íránu k dispozici [ZDE](#).

⁶⁵ Viz Euobserver.com, 15. 6. 2010, [ZDE](#).

⁶⁶ Tisková zpráva EP k dispozici [ZDE](#).

⁶⁷ Evropský parlament zdůrazňuje ve vztazích s Íránem lidská práva silněji než Rada. Rada se lidskoprávní situaci sice také zabývá, ale chystané prohlášení Ashtonové jménem EU k lidskoprávní situaci v Íránu rok po tamních prezidentských volbách nebylo dosud (k 15. červnu 2010) zveřejněno, příprava sankcí EU, které by postihovaly omezování lidských práv a svobod sice probíhá, ale je dosud „v plenkách“. Viz také dokument české vlády Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 11. 6. 2010.

⁶⁸ Bližší informace viz přehled SZBP červen 2009.

Očekávaný vývoj

O přijetí sankcí vůči Íránu ze strany EU by měla rozhodnout Evropská rada dne 17. června 2010.

KYRGYZSTÁN

Popis problematiky

Na počátku dubna 2010 došlo v Kyrgyzstánu k povstání. Prezident Bakijev, jehož vláda (od roku 2005) se vyznačovala nepotismem a autoritářstvím, byl zbaven moci. Následovalo rychlé převzetí moci novou vládou s Rozou Otunbajevovou, bývalou ministryní zahraničí, v čele.⁶⁹ Prozatímní vláda, navzdory svým slibům o reformě ústavy a brzkých volbách, vykazuje v počátcích svého působení netransparentnost, nedostatek společné strategie a vnitřní shody. Vláda musí řešit akutní problémy – kromě často zmiňované kritické ekonomické situace je to například obchod s drogami⁷⁰, který za minulé vlády prorostl se státními strukturami, a stále více se odcizující menšina radikálních muslimů či etnické napětí. V Kyrgyzstánu se nachází desítky etnických skupin a etnické napětí je tu přítomno dlouhodobě. Na jihu země se např. nachází početná uzbecká menšina; v 90. letech zde došlo k etnickým střetům se stovkami mrtvých.⁷¹

Aktuální situace v Kyrgyzstánu

V noci z 10. na 11. června 2010 vypukly **nepokoje mezi Kyrgyzy a Uzbeky** ve městě Oš, tzv. jižním hlavním městě Kyrgyzstánu. Násilnosti se nepodařilo dostat pod kontrolu, což dne 12. června 2010 vedlo prezidentku Otunbajevovou k tomu, aby požádala o intervenci ruských mírových sil. Rusko se však k zásahu neodhodlalo a Kyrgyzstán dne 15. června žádost stáhl s tím, že situace se uklidňuje.⁷² Nepokoje si podle BBC vyžádaly k 15. červnu 2010 okolo 170 mrtvých, navíc desetitisíce Uzbeků z oblasti prchájí do Uzbekistánu.⁷³

Přesné bezprostřední **příčiny nepokojů** nejsou dosud zřejmé. Existuje ale podezření, že se jedná o organizované akce, jejichž cílem může být narušení referenda o ústavě, které je naplánováno na 27. června 2010.⁷⁴ Nejisté jsou také hlubší příčiny nepokojů. Ty jsou sice nejčastěji označovány jako mezietnické, možný je ale také jejich socioekonomický původ. Zatímco etnické rozdíly mezi Kyrgyzy a Uzbeky téměř neexistují a obě skupiny mluví vzájemně srozumitelným jazykem, široce se etablovala ekonomická rozdílnost: zatímco Kyrgyzové jsou tradičně nomádi, Uzbekové jsou

⁶⁹ Pro podrobnější informace (vztahy Kyrgyzstán-EU, krátký nástin příčin povstání a jeho průběhu, reakce EU, situace v několik týdnů po povstání) viz Přehled SZBP duben 2010.

⁷⁰ Obchod s drogami je rozšířen především v jižní části země a někdy bývá dáván do souvislosti také s uzbeckým vlivem v této oblasti.

⁷¹ Viz např. zprávu UHRP (Uyghur Human Rights Project), 5. 5. 2005, [ZDE](#).

⁷² Viz BBC.co.uk, 15. 6. 2010, [ZDE](#).

⁷³ Viz BBC.co.uk, 15. 6. 2010, [ZDE](#).

⁷⁴ Viz TIC 2301/2010-ASTANA, 13. 5. 2010.

farmáři.⁷⁵ Zdá se však, že nepokoje lze v každém případě spojovat s nedávným státním převratem.

Jednání v institucích EU

Dne 11. června 2010 se k násilným střetům v Kyrgyzstánu vyslovila **vysoká představitelka** Catherine Ashtonová.⁷⁶ Zdůraznila nutnost obnovení veřejného pořádku zákonnými prostředky a zahájení mezinárodního dialogu. Jako hlavní prioritu pak označila konání referenda o ústavě (27. června 2010) a parlamentních voleb (10. října 2010). Dne 14. června 2010 o situaci v Kyrgyzstánu jednala **Rada**. Její závěry⁷⁷ vyznívají ve stejném duchu jako prohlášení Ashtonové. Podle Rady je EU také připravena k poskytnutí humanitární pomoci. O jejím případném uvolnění bude rozhodovat Komise.

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Rozšíření – přístupová jednání s Tureckem: kapitola 12: Bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární (rostlinolékařská) politika – [11651/10](#)

Datum: 29. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh společného postojů EU LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument poskytuje hodnocení dosavadního tureckého pokroku ohledně 12. kapitoly *acquis*.

Rozšíření – přístupová jednání s Chorvatskem: kapitola 12: Bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární (rostlinolékařská) politika – [11671/10](#)

Datum: 30. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh společného postojů Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Chorvatsko má podle dokumentu již velmi blízko k uzavření této kapitoly; v dokumentu se píše, že kapitola nevyžaduje žádné další jednání a uzavírací body (closing benchmarks) mohou být považovány za splněné.

Vztahy se střední Asii – Společná zpráva Komise a Rady Evropské radě o implementaci Strategie EU pro Střední Asii - [11402/10](#)

Datum: 28. 6. 2010

Typ dokumentu: Zpráva Komise a Rady

Obsah dokumentu: V souvislosti s nedávnými událostmi v Kyrgyzstánu (převrat, nepokoje) se střední Asie dostává do středu pozornosti mezinárodního společenství. Dokument obsahuje podrobný popis implementace strategie, kterou EU vůči střední Asii uplatňuje od června 2007. Zpráva např. identifikuje posílení vzájemných vztahů, na druhou stranu si ale všímá přetrvávajícího špatného stavu lidských práv v regionu.

⁷⁵ Viz NYTimes.com, 14. 6. 2010, [ZDE](#).

⁷⁶ Prohlášení Catherine Ashtonové k dispozici [ZDE](#).

⁷⁷ Závěry Rady ke Kyrgyzstánu k dispozici [ZDE](#).

Rozhodnutí Rady, kterým se mění společná akce 2008/736/SZBP o Pozorovatelské misi Evropské unie v Gruzii (EUMM Georgia) - [11128/10](#)

Datum: 18. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument navrhuje zvýšit finanční referenční částku určenou na krytí výdajů týkajících se mise s přihlédnutím k dodatečným operačním potřebám mise.

Příprava čtvrtého summitu EU-Brazílie (14. července 2010, Brazílie) - [11381/10](#)

Datum: 21. 6. 2010

Typ dokumentu: Poznámka Generálního sekretariátu LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument uvádí celkový kontext vztahů EU a Brazílie a vytyčuje předběžné cíle EU pro potřeby tohoto summitu.

Návrh rozhodnutí Rady, kterým se uzavírá Dohoda o volném obchodu mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na straně jedné a Korejskou republikou na straně druhé - [11044/10](#)

Datum: 16. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje znění návrhu na uzavření zmíněné dohody. Jednání probíhají již od května 2007 a plánované uzavření dohody by bylo možno hodnotit jako úspěch. EU s Jižní Koreou vyjednává také o posílení celkového rámce vzájemných vztahů (od června 2008).

Závěry Rady o Gaze - [11079/10](#)

Datum: 14. 6. 2010

Typ dokumentu: Závěry Rady

Obsah dokumentu: Dokument odsuzuje izraelský útok na konvoj lodí s humanitární pomocí pro Gazu, prohlašuje současnou situaci v Gaze za neudržitelnou a nabízí příspěví k řešení situace na základě Smlouvy o pohybu a přístupu (Agreement on Movement and Access) z roku 2005. Za tímto účelem by ale bylo třeba otevřít Gazu přístupu zboží.

Návrh závěrů Rady o Kubě - [11030/10](#)

Datum: 11. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh závěrů Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument je de facto hodnocením společného postoje EU vůči Kubě z roku 1996, přičemž nepřináší zlomové změny ve vzájemných vztazích. Zdůrazňuje zejména důležitost lidských práv. EU např. chce pokračovat v kontaktech s kubánskou opozicí.

Diplomatické zastoupení EU ve třetích zemích - druhé pololetí roku 2010 - [10782/10](#)

Datum: 11. 6. 2010

Typ dokumentu: Zpráva Generálního sekretariátu Rady

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje souhrn ujednání, jichž se používá k zajištění jednotného postupu ohledně zastoupení představitelů ve třetích zemích, seznam, který stanoví ujednání pro zastoupení EU ve třetích zemích v průběhu druhého pololetí roku 2010, přehled delegací EU přítomných ve třetích zemích a seznam diplomatických úřadů členských států se stálým pověřeným zastoupením ve třetích zemích

ROZHODNUTÍ RADY o Integrované misi Evropské unie na podporu právního státu v Iráku (EUJUST LEX-IRAQ) - [10404/10](#)

Datum: 8. 6. 2010

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Rozhodnutí Rady se týká prodloužení mise do 30. června 2012, přesunu aktivity a příslušné struktury do Iráku a zaměření se na specializovanou odbornou přípravu, přičemž současně by měla nadále působit i mimo území Iráku.

Přístupová jednání s Chorvatskem – kapitola 5: veřejné zakázky (public procurement) - [10993/10](#)

Datum: 10. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh společného postoje Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje doporučení Komise k předběžnému uzavření kapitoly. Podle ní se Chorvatsku podařilo přizpůsobit legislativní rámec veřejných zakázek v souladu s *acquis communautaire*.

Návrh společné zprávy Rady a Evropské komise pro Evropskou radu o pokroku při provádění strategie EU pro Střední Asii - [10267/10](#)

Datum: 10. 6. 2010

Typ dokumentu: Návrh zprávy Rady a Komise LIMITE

Obsah dokumentu: Zpráva hodnotí uplynulé tři roky ve vztazích s regionem střední Asie.